

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

της προσφυγής αριθ. 21813/02
που κατατέθηκε από την \AA \AA \AA \AA
κατά της Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας στις 19 Μαΐου 2005 υπό την εξής σύνθεση:

Κυρία F. TULKENS, *πρόεδρος,*

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κύριο Ρ. ΛΟΡΕΝΖΕΝ,

Κυρία Ν. ΒΑΪΤΣΙ,

Κυρία Σ. ΒΟΤΟΥΧΑΡΟΒΑ,

Κύριο Α. ΚΟΒΛΕΡ,

Κυρία Ε. ΣΤΕΙΝΕΡ, *δικαστές,*

και τον κύριο Σ. ΝΙΕΛΣΕΝ, *γραμματέα τμήματος.*

Λαμβάνοντας υπόψη την πιο πάνω αναφερόμενη προσφυγή που κατατέθηκε στις 23 Απριλίου 2002,

Λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου να εφαρμόσει το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης και να εξετάσει ταυτόχρονα το παραδεκτό και την ουσία της υπόθεσης,

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από την εναγόμενη κυβέρνηση και εκείνες που κατατέθηκαν σε απάντηση από τους προσφεύγοντες,

Αφού διασκέφθηκε, εκδίδει την πιο κάτω απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Οι προσφεύγοντες, Ἰ Ἀ Ἰ Ἰ Ἰ

, είναι έλληνες υπήκοοι, οι οποίοι γεννήθηκαν το 1929 και το 1968 και είναι κάτοικοι Μελιτήνης. Η πρώτη προσφεύγουσα είναι μητέρα του δευτέρου προσφεύγοντος. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται ενώπιον του Δικαστηρίου από τον κύριο Β. Φουντούκο, δικηγόρο του συλλόγου της Αθήνας. Η εναγόμενη κυβέρνηση εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Β. Κυριαζόπουλο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Σ. Τρέκλη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

A. Οι συνθήκες της υπόθεσης

Οι συνθήκες της υπόθεσης, όπως εξετέθησαν από τους διαδίκους, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Το 1987, το Εφετείο Αθηνών καταδίκασε την Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού («ΔΕΗ») να καταβάλει στους προσφεύγοντες μία αποζημίωση για την καταστροφή του ελαιώνα της το 1973, κατόπιν μιας πυρκαγιάς που προκλήθηκε από ηλεκτρικούς πυλώνες. Η ΔΕΗ κατέβαλε τα επιδικασθέντα ποσά στις 5 Δεκεμβρίου 1989.

Εν τω μεταξύ, στις 31 Δεκεμβρίου 1988, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών μία αγωγή με την οποία ζητούσαν να τους καταβληθούν τόκοι υπερημερίας επί των ποσών που επιδικάστηκαν από το Εφετείο το 1987. Στις 8 Σεπτεμβρίου 1989, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν μία δεύτερη αγωγή προς την ίδια κατεύθυνση.

Στις 25 Απριλίου 1990, το δικαστήριο έκανε δεκτές τις αγωγές και διέταξε την ΔΕΗ να καταβάλει στους προσφεύγοντες τα ποσά που ζητήθηκαν (απόφαση αριθ. 2167/1990).

Στις 11 Ιουλίου 1990, η ΔΕΗ άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής.

Στις 7 Μαρτίου 1991, το Εφετείο Αθηνών επικύρωσε την προσβληθείσα απόφαση (απόφαση αριθ. 2282/1991).

Στις 10 Ιουλίου 1991, η ΔΕΗ άσκησε αίτηση αναίρεσης. Αυτή ζήτησε τον καθορισμό δικασίμου μόλις στις 25 Απριλίου 2000. Η δικάσιμος ενώπιον του Αρείου Πάγου ορίστηκε για τις 22 Ιανουαρίου 2001.

Στις 28 Φεβρουαρίου 2001, το ανώτατο δικαστήριο αναίρεσε την αναιρεσιβληθείσα απόφαση και παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Εφετείου (απόφαση αριθ. 329/2001). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε τον Απρίλιο 2001 και αρχειοθετήθηκε στις 16 Μαΐου 2001, ημερομηνία από την οποία οι ενδιαφερόμενοι μπορούσαν να λάβουν αντίγραφο της.

Στις 18 Ιουνίου 2001, η ΔΕΗ ζήτησε τον καθορισμό δικασίμου ενώπιον του δικαστηρίου της παραπομπής. Στη συνέχεια, στις 24 Οκτωβρίου 2001, κοινοποίησε στους προσφεύγοντες ένα αντίγραφο της απόφασης αριθ. 329/2001.

Στις 20 Ιουνίου 2002, το Εφετείο Αθηνών, σημειώνοντας ότι δεσμευόταν από τα συμπεράσματα του Αρείου Πάγου, απέρριψε τις αγωγές των προσφευγόντων.

B. Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο

Το άρθρο 580 § 4 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προβλέπει ότι το δικαστήριο στο οποίο ο Άρειος Πάγος παραπέμπει μία υπόθεση μετά από αναίρεση δεσμεύεται από την απόφαση του ανωτάτου δικαστηρίου ως προς τα νομικά ζητήματα που κρίθηκαν από αυτό.

Το άρθρο 581 § 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζει ότι η υπόθεση εισάγεται ενώπιον του δικαστηρίου παραπομπής μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου και ότι η κοινοποίηση της απόφασης παραπομπής που εκδόθηκε από τον Άρειο Πάγο δεν είναι απαραίτητη.

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

1. Επικαλούμενοι το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, οι προσφεύγοντες παραπονούνται για το δίκαιο της διαδικασίας ενώπιον Αρείου Πάγου. Ισχυρίζονται ότι η άρνηση της ΔΕΗ να τους καταβάλει τα ποσά που επιδικάστηκαν δυνάμει της απόφασης αριθ. 2282/1991 ήταν παράνομη. Καταλογίζουν στον Άρειο Πάγο ότι εξέδωσε μία αυθαίρετη απόφαση.

2. Επικαλούμενοι την ίδια διάταξη, οι προσφεύγοντες παραπονούνται εξάλλου για την διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Αρείου Πάγου.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Οι προσφεύγοντες παραπονούνται, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης, για το δίκαιο και την διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Αρείου Πάγου. Οι εφαρμοστέες περικοπές του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης έχουν ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικάως (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, καταρχήν, ότι η προσφυγή είναι εκπρόθεσμη. Υποστηρίζει ότι η τελεσίδικη εθνική απόφαση, η οποία έδωσε τέλος στην διαφορά είναι εν προκειμένω η απόφαση αριθ. 329/2001 του Αρείου Πάγου, όπως βεβαιώνουν εξάλλου οι

προσφεύγοντες. Όμως, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η απόφαση αυτή ήταν διαθέσιμη από τις 16 Μαΐου 2001, ήτοι περισσότερο από έξι μήνες πριν την κατάθεση της παρούσας προσφυγής. Εναλλακτικά, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η προσφυγή είναι αβάσιμη.

Οι προσφεύγοντες αντικρούουν τις θέσεις αυτές και υποστηρίζουν ειδικότερα ότι η προθεσμία των έξι μηνών πρέπει να υπολογιστεί εν προκειμένω από την κοινοποίηση της απόφασης αριθ. 329/2001.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης, μπορεί να επιληφθεί μόνον «μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την ημερομηνία της τελεσίδικης εθνικής απόφασης». Εξάλλου, σύμφωνα με τους όρους της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου, μπορεί να απορρίψει οποιαδήποτε προσφυγή, την οποία θεωρεί απαράδεκτη κατ' εφαρμογήν του άρθρου αυτού «σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας».

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει πράγματι ότι ο κανόνας αυτός, ο οποίος αντανάκλα την επιθυμία των Συμβαλλομένων Μερών να μην τίθενται υπό αμφισβήτηση παλαιές αποφάσεις επί απεριόριστο χρόνο, εξυπηρετεί τα συμφέροντα, όχι μόνον της Κυβέρνησης, αλλά και της ασφάλειας του δικαίου ως εσωτερικής αξίας (βλέπε *De Wilde, Ooms et Versyp κατά Βελγίου*, απόφαση της 28 Μαΐου 1970, série A no. 12, σελ. 29-30, § 50), ανταποκρινόμενος ταυτόχρονα στην ανάγκη να αφεθεί στον ενδιαφερόμενο μία επαρκής προθεσμία σκέψης προκειμένου να του επιτρέψει να εκτιμήσει την σκοπιμότητα της κατάθεσης προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου και για να καθορίσει το περιεχόμενό της (*Iordache κατά Ρουμανίας* (déc.), αριθ. 55092/00, 23 Μαρτίου 2004). Σημειώνει έτσι το χρονικό όριο του ελέγχου που ασκείται από το Δικαστήριο και υποδεικνύει ταυτόχρονα στους ιδιώτες και στις δημόσιες αρχές το διάστημα πέρα από το οποίο ο έλεγχος αυτός δεν ασκείται πλέον (*Kadikis κατά Λετονίας* (no. 2) (déc.), αριθ. 62393/00, 25 Σεπτεμβρίου 2003).

Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο σημειώνει καταρχήν ότι οι διάδικοι δείχνουν να συμφωνούν στο γεγονός ότι η τελεσίδικη εθνική απόφαση με την έννοια του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης είναι η απόφαση αριθ. 329/2001 του Αρείου Πάγου. Πράγματι, τόσο από τα επιχειρήματα των διαδίκων όσο και από την εθνική νομοθεσία, προκύπτει ότι η απόφαση που εκδόθηκε μετά από παραπομπή από τον Άρειο Πάγο δεν μπορούσε σε καμία περίπτωση να μεταβάλει την επίδικη κατάσταση, αφού το δικαστήριο της παραπομπής δεσμεύεται από τις κρίσεις του ανωτάτου δικαστηρίου. Εξάλλου, το Δικαστήριο δεν αγνοεί το γεγονός ότι οι προσφεύγοντες κατέθεσαν την προσφυγή τους ενώπιόν του πριν ακόμη αποφανθεί το Εφετείο επί της υπόθεσης, κάτι το οποίο φαίνεται να δείχνει ότι οι προσφεύγοντες είχαν επίγνωση ότι η διαδικασία μετά από παραπομπή δεν είχε καμία πιθανότητα να καταλήξει υπέρ τους. Πρέπει συνεπώς να ληφθεί υπόψη η απόφαση αυτή για τον υπολογισμό της εξάμηνης προθεσμίας.

Ως προς αυτό, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι, όταν ο προσφεύγων έχει δικαίωμα στο να του επιδοθεί αυτεπαγγέλτως αντίγραφο της τελεσίδικης εθνικής απόφασης, συνάδει περισσότερο με το αντικείμενο της διάταξης αυτής να θεωρηθεί ότι η εξάμηνη προθεσμία αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία επίδοσης του αντιγράφου της απόφασης (βλέπε, ειδικότερα, *Worm κατά Αυστρίας*, απόφαση της 29 Αυγούστου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-V, σελ. 1547, § 33). Αντιθέτως, όταν η επίδοση δεν προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία καθαρογραφής της απόφασης, ημερομηνία από την οποία οι διάδικοι μπορούν πράγματι να λάβουν γνώση του περιεχομένου της (*Παπαχελάς κατά Ελλάδας* [GC], αριθ. 31423/96, § 30, CEDH 1999-II).

Σε ό,τι αφορά την παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο (βλέπε πιο πάνω), οι προσφεύγοντες δεν είχαν δικαίωμα να αξιώσουν να τους επιδοθεί αυτεπαγγέλτως η εν λόγω απόφαση του Αρείου Πάγου. Το γεγονός ότι η αντίδικός τους

επιμελήθηκε να τους το κοινοποιήσει είναι ένα τυχαίο γεγονός που εξαρτάτο μόνον από την πρωτοβουλία της ΔΕΗ και που δεν μπορεί να έχει συνέπειες πάνω στην ημερομηνία από την οποία αρχίζει να τρέχει η εξάμηνη προθεσμία. Πράγματι, γνωρίζοντας ότι, από την ημερομηνία της καθαρογραφής της, η εν λόγω απόφαση ήταν διαθέσιμη, οι προσφεύγοντες είχαν την ευθύνη να επιδείξουν επιμέλεια και να λάβουν αντίγραφο της για να μπορέσουν να προσφύγουν ενώπιον του Δικαστηρίου μέσα σε έξι μήνες. Όμως, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η απόφαση αριθ. 329/2001 αρχειοθετήθηκε, ήτοι κατέστη επισήμως διαθέσιμη, στις 16 Μαΐου 2001 και ότι η προσφυγή κατατέθηκε περισσότερο από έξι μήνες αργότερα, ήτοι στις 23 Απριλίου 2002.

Έπεται ότι η προσφυγή είναι εκπρόθεσμη και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

Κατά συνέπεια, πρέπει να δοθεί τέλος στην εφαρμογή του άρθρου 29 § 3 της Σύμβασης και να κηρυχθεί η προσφυγή απαράδεκτη.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη.

(υπογραφή)

Søren NIELSEN

Γραμματέας

(υπογραφή)

Françoise TULKENS

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 16 Ιουνίου 2005

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος

